

Arben CICI,
*Profesor i Marrëdhënieve Ndërkombëtare
 Universiteti Mesdhetar i Shqipërisë*

GJEOPOLITIKA E SAMITIT COP 29, NË BAKU

Ndryshimet klimatike janë bërë një nga çështjet më urgjente në qeverisjen globale, duke formësuar si politikat e brendshme të shteteve ashtu edhe marrëdhëniet e tyre ndërkombëtare. Ndikimet e tyre të shumanshme tejkalojnë degradimin mjedisor, duke ndikuar në stabilitetin ekonomik, sistemet politike, modelet e migrimit dhe madje edhe sigurinë ushtarake.

Ndryshimet klimatike kërkojnë një analizë edhe më të thellë nga këndvështrimi i rëndësisë gjeopolitike të tyre.

Konferenca e ardhshme COP 29 që do të mbahet në Baku, në nëntor të këtij viti, do të jetë shumë domethënëse, veçanërisht në kontekstin se si ndryshimi i klimës po formëson marrëdhëniet gjeopolitike dhe stabilitetin rajonal. Roli i Azerbajxhanit si mikpritës paraqet një

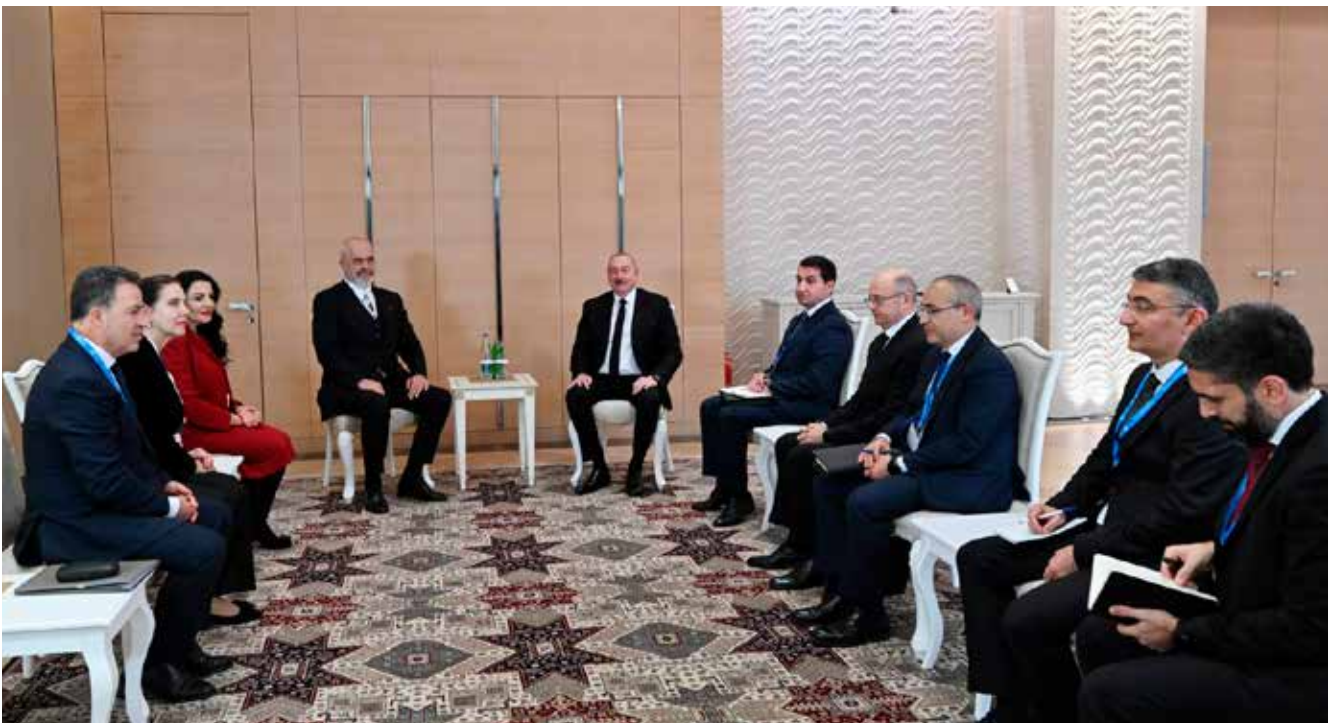
mundësi unike për vendin që të ndikojë në diplomacinë globale të klimës, veçanërisht për shkak të pozicionit të tij në udhëkryqin e Evropës, Azisë dhe Lindjes së Mesme, dhe si një lojtar kyç në tregun e energjisë.

1. Roli i Azerbajxhanit në tregun global të energjisë

Azerbajxhani është një vend i pasur me naftë dhe gaz dhe si shumë vende të varura nga karburantet fosile, ai përballlet me sfidën e balancimit të rritjes ekonomike me shtytjen globale drejt dekarbonizimit. Si një eksportues i naftës dhe gazit në Evropë përmes Korridorit Jugor të Gazit, Azerbajxhani luan një rol vendimtar në sigurinë energjetike të Evropës, veçanërisht në dritën e tensioneve gjeopolitike që rrethojnë furnizimet ruse me energji.

Tranzicioni në burimet e rinovueshme: Për Azerbajxhanin, COP 29 ofron një platformë për të shfaqur përpjekjet e saj për të diversifikuar energjinë e saj mikse dhe për të investuar në energjinë e rinovueshme. Ndërsa nafta dhe gazi mbeten dominuese, qeveria azere ka ndërmarrë hapa drejt zhvillimit të projekteve të energjisë së erës dhe diellit, me plane për të arritur 30% prodhimin e energjisë së rinovueshme deri në vitin 2030. Azerbajxhani mund ta përdorë këtë mundësi për të qenë lider dhe shembull për vendet e varura nga lëndët djegëse fosile, veçanërisht në Azinë Qendrore dhe rajonin e Kaspikut.

Diplomacia e Tranzicionit të Energjisë: Duke pasqyruar rolin e tij strategjik energjetik, Azerbajxhani mund të veprojë si një urë lidhëse midis prodhuesve

të karburanteve fosile dhe avokatëve të energjisë së rinovueshme. Duke evidentuar përpjekjet e veta për tranzicionin energjetik, vendi mund të pozicionohet si ndërmjetës në diskutimet globale për balancimin e sigurisë së energjisë me qëllimet klimatike, duke inkurajuar angazhime më ambicioze nga shtete të tjera të pasura me lëndë djegëse fosile.

2. Rëndësia gjeopolitike e rajonit

Rajoni i Kaukazit, ku ndodhet Azerbajxhani, është një rajon i cënueshëm ndaj efekteve të ndryshimeve klimatike, duke përfshirë rritjen e temperaturave, shtimin e shkretëtirëzimit dhe reduktimin e burimeve ujore. Këto sfida jo vetëm që ndikojnë në stabilitetin e brendshëm, por gjithashtu kanë implikime të sigurisë rajonale.

Siguria e Ujit: Pellgu Kura-Aras, i ndarë nga Azerbajxhani, Gjeorgjia dhe Armenia, është një burim kritik nën kërcënim për shkak të ndryshimeve klimatike. Zvogëlimi i disponueshmërisë së ujit mund të përkeqësojë tensionet në një rajon tashmë të ndjeshëm politik. Organizimi i COP 29 i lejon Azerbajxhanit të nxjerrë në pah nevojën për bashkëpunim rajonal për qëndruesh-

mërinë klimatike dhe menaxhimin e burimeve ujore. Kjo mund të nxisë angazhime të reja diplomatike që tejkalojnë rivalitetet tradicionale gjeopolitike.

Diplomacia klimatike pas konfliktit: Ish-konflikti midis Azerbajxhanit dhe Armenisë mbi rajonin e Nagorno-Karabakut mbetet një burim tensioni rajonal. Megjithatë, kriza klimatike mund të shërbejë si pikë hyrëse për një bashkëpunim më të gjerë, veçanërisht në fusha si bujqësia e qëndrueshme, menaxhimi i ujit dhe projektet e energjisë së rinovueshme nga përfitojnë të gjitha vendet e rajonit. Azerbajxhani mund të përdorë COP 29 për të promovuar diplomacinë klimatike si një mjet për ndërtimin e paqes rajonale.

3. Përkushtimi i Azerbajxhanit për veprimin ndaj klimës

Azerbajxhani tashmë është zotuar të reduktojë emetimet e tij të gazeve serrë me 40% deri në vitin 2050 si pjesë e Nationally Determined Contributions (NDCs)

sipas Marrëveshjes së Parisit. Ndërsa këto objektiva janë ambicioze, COP 29 do të jetë një moment vendimtar për Azerbajxhanin për të demonstruar se si planifikon t'i përmbushë këto synime.

Tranzicioni i Ekonomisë së Gjelbër: Azerbajxhani mund ta përdorë konferencën për të nxjerrë në pah iniciativat e tij që synojnë gjelbërimin e ekonomisë së tij. Duke paraqitur plane konkrete për zhvillimin e qëndrueshëm urban, duke reduktuar emetimet në industri si petrokimikat dhe duke zgjeruar projektet e tij të energjisë së rinovueshme, Azerbajxhani mund të shërbejë si model për vendet e tjera në zhvillim dhe të varura nga karburantet fosile.

4. Bashkëpunimi rajonal dhe multilateralizmi

COP 29 në Azerbajxhan nuk është i rëndësishëm vetëm për vetë vendin, por edhe për nxitjen e një bashkëpunimi më të madh rajonal. Rajoni Detit Kaspik është zemra e prodhuesve të tjerë të rëndësishëm të energjisë, si Kazakistani dhe Turkmenistani, si dhe vende si Irani dhe Rusia, të cilat luajnë një rol të rëndësishëm si në gjeopolitikën e energjisë ashtu edhe në negociatat për klimën.

Mbrojtja e Mjedisit e Detit Kaspik: Deti Kaspik përballet me degradim ekologjik për shkak të nxjerrjes së naftës dhe rritjes së nivelit të detit të shkaktuar nga ndryshimet klimatike. COP 29 mund të shërbejë si një

platformë për Azerbajxhanin për të nxitur marrëveshje më të forta rajonale për mbrojtjen e mjedisit për Detin Kaspik, duke siguruar që aktivitetet ekonomike, veçanërisht në prodhimin e energjisë, të jenë të balancuara me nevojën për qëndrueshmëri mjedisore.

5. Azerbajxhani si një urë ndërmjet kombeve të zhvilluara dhe atyre në zhvillim

Si një vend në zhvillim me lidhje të forta ekonomike si me Evropën ashtu edhe me Azinë, Azerbajxhani është i pozicionuar në mënyrë unike për të vepruar si një urë lidhëse midis Veriut global dhe Jugut global gjatë COP 29. Ai mund të avokojë për mbështetje më të madhe financiare në përpjekjet përshtatëse dhe zbutëse të

vendeve të tjera më të dobëta, veçanërisht ato në Kaukaz, Azinë Qendrore dhe Lindjen e Mesme.

Financimet për Klimën dhe Transferimi i Teknologjisë: Azerbajxhani mund të theksojë nevojën për financim më të barabartë të klimës, duke inkurajuar vendet më të pasura që të përmbushin premtimet e tyre për ndihmë financiare për vendet në zhvillim dhe më të varfra. Ai gjithashtu mund të nxisë marrëveshjet e transferimit të teknologjisë që u mundësojnë vendeve të kenë akses në mjetet e nevojshme për tranzicionin e energjisë së pastër.

6. Formimi i agjendave të së ardhmes të COP

Më në fund, si nikoqir i COP 29, Azerbajxhani ka

mundësinë të formësojë axhendën globale të klimës duke ecur përpara. Duke vënë në qendër çështjet si siguria e energjisë, bashkëpunimi rajonal dhe roli i ekonomive të varura nga karburantet fosile në tranzicionin klimatik, Azerbajxhani mund të ndikojë në negociatat e ardhshme të COP, veçanërisht për rajone si Kaspiku dhe Azia Qendrore, të cilat shpesh kanë qenë të nënpërfaqësuar në diskutimet globale për klimën.

Së fundmi, ndryshimi i klimës nuk është vetëm një sfidë mjedisore, por një sfidë gjeopolitike, e ndërthurur thellë me strukturat globale të fuqisë, shpërndarjen e burimeve dhe dinamikën e sigurisë. Shtetet duhet të miratojnë si strategjitë zbutëse ashtu edhe ato të përshatjes, të forcojnë bashkëpunimin shumëpalësh dhe të marrin në konsideratë implikimet gjeopolitike të një bote që ngrohet. Duke integruar politikën klimatike në kuadrin kombëtar dhe ndërkombëtar të sigurisë, shtetet mund të punojnë drejt një rendi global më të qëndrueshëm dhe elastik.

COP 29 në Azerbajxhan do të duhet të luajë një rol kryesor në diplomacinë globale të klimës, veçanërisht duke pasur parasysh rëndësinë strategjike të vendit në sektorin e energjisë dhe vendndodhjen e tij gjeografike në udhëkryqin e rajoneve të mëdha gjeopolitike. Azerbajxhani mund ta përdorë këtë platformë për të mbrojtur një tranzicion të drejtë nga ekonomitë e varura nga karburantet fosile, për të promovuar bashkëpunimin e qëndrueshëm rajonal ndaj klimës dhe për të nxitur angazhime më të fuqishme globale për klimën. Kjo jo vetëm që do të ndihmojë në adresimin e krizës klimatike, por gjithashtu do të përmirësojë pozitën e Azerbajxhanit në marrëdhëniet ndërkombëtare dhe do të japë një impakt gjeopolitik duke nxitur stabilitetin rajonal. 🌱